

REGLEMENTAREA REPUBLICII MOLDOVA PRIVIND CONCEPTUL DE TERITORIU VAMAL ȘI FRONTIERĂ VAMALĂ ÎN CADRUL ACTIVITĂȚII ECONOMICO-COMERCIALE

Viorel SÎRGHII,

Conf. dr. Andrei NASTAS,

Conf. univ. dr. Alexandru ARMEANIC

Abstract: *The conceptual individualization of such terms as customs territory and customs border are of particular importance from the point of view of the budget revenue accumulation for the Republic of Moldova, which carries out its economic and trade activities. The aim of the research: to study the regulatory framework that identifies the customs territory of the Republic of Moldova, highlighting how it influences the import and export processes, as well as trade relations with other states, and to identify similarities and differences between the customs territory and customs border of the Republic of Moldova and the European Union. This comparison illustrates the particularities that may affect trade and cross-border relations, taking into account the geographical position of the Republic of Moldova between the European area and neighboring countries. The result of the analysis of the legal framework provides an in-depth study of the impact of the customs territory and the customs border on the Republic of Moldova, while highlighting the specific aspects that conceptualize and shape these vital components of the economic infrastructure of the republic. Thus, customs border and customs territory are two fundamental concepts for defining and exercising the state sovereignty of a country. Therefore, analyzing how the customs territory influences the trade landscape of the Republic of Moldova is crucial for understanding economic, regional and international dynamics. Thus, the customs border and customs territory are essential concepts for the definition and exercise of state sovereignty of the Republic of Moldova, but also for its integration into the European and international economic and trade space.*

Keywords: *customs territory, customs border, export-import operations, state sovereignty, European integration*

Teritoriul vamal și frontiera vamală au o importanță deosebită, din punct de vedere acumulării veniturilor bugetare pentru Republica Moldova, o țară situată la intersecția Europei de Est și a Europei Centrale, care își desfășoară activitățile economice și comerciale¹. În lumina celor relatate, iscăm idea studierii cadrului

¹ Armeanic A., Cojocaru V., Cadrul legal al taxelor și plăților vamale pe teritoriul Republicii Moldova, București: Editura: PRO Universitaria, 2024, p. 109.

normativ care identifică teritoriul vamal al Republicii Moldova, evidențiind modul în care acesta influențează procesele de import și export², precum și relațiile comerciale cu alte state, și identificării asemănărilor și deosebirilor dintre teritoriul vamal și frontiera vamală ale Republicii Moldova cu cele ale Uniunii Europene. Această comparație ilustrează particularitățile care pot afecta schimburile comerciale și relațiile transfrontaliere, având în vedere poziționarea geografică a Republicii Moldova între spațiul european și statele vecine. Rezultatul analizei cadrului legal oferă o perspectivă analitică aprofundată asupra impactului teritoriului vamal și al frontierei vamale asupra Republicii Moldova, evidențiind, totodată, aspectele specifice care concep și modelează aceste componente vitale ale infrastructurii economice ale republicii. Așadar, frontiera vamală și teritoriul vamal sunt două concepte fundamentale pentru definirea și exercitarea suveranității de stat a unei țări³.

Frontiera de stat a Republicii Moldova este linia naturală sau convențională care marchează limitele externe ale teritoriului asupra căruia Republica Moldova își exercită suveranitatea exclusivă pe uscat, pe sectoarele acvatice, subterane, aeriene și care trece, în linie dreaptă, de la un semn de frontieră la altul ori, acolo unde frontiera de stat nu este marcată în teren cu semne de frontieră, de la un punct de coordonate la altul. Frontiera de stat se stabilește și se modifică prin lege organică, în conformitate cu tratatele internaționale la care Republica Moldova este parte, respectându-se principiile și normele unanim recunoscute ale dreptului internațional⁴. Lungimea totală a frontierei de stat a Republicii Moldova este de 1906 km, dintre care pe uscat 955 km, iar pe apă 951 km. Partea de vest a Republicii Moldova se mărginește cu România, iar partea de est cu Ucraina⁵.

Teritoriul Republicii Moldova reprezintă un teritoriu vamal unic ce include teritoriul terestru, apele interioare, apele teritoriale și spațiul aerian deasupra acestora. Pe teritoriul Republicii Moldova se pot afla zone libere și antrepozite vamale. Zonele libere și antrepozitele vamale sunt parte a teritoriului vamal al Republicii Moldova (*denumit în continuare teritoriu vamal*), în care se aplică regimul vamal respectiv. Frontiera de stat a Republicii Moldova, perimetrul antrepozitelor vamale constituie frontiera vamală a Republicii Moldova (*denumită în continuare frontieră vamală*). Teritoriul vamal este spațiul geografic în care se aplică legislația vamală națională și se exercită competențele autorităților vamale. Acest teritoriul include teritoriul terestru, spațiul aerian, apele teritoriale, zona economică exclusivă

² Armeanic A., Cojocar V., Dubla impunere fiscală internațională, București: Editura: PRO Universitaria, 2024, p. 16

³ Armeanic A., Cojocar V., Dubla impunere fiscală internațională, București: Editura: PRO Universitaria, 2024, pp. 21-22.

⁴ Legea nr. 215 din 04-11-2011 cu privire la frontiera de stat a Republicii Moldova, Fișa actului juridic URL: https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=121977&lang=ro.

⁵ Poliția de frontieră a Republicii Moldova URL: <https://www.border.gov.md/>.

și platforma continentală ale Republicii Moldova, precum și zonele libere și alte zone speciale înființate pe teritoriul național⁶.

Prin urmare, analizarea modului în care teritoriul vamal influențează peisajul comercial al Republicii Moldova este crucială pentru înțelegerea dinamicii economice, regionale și internaționale.

Legislația vamală națională, stabilește regulile și procedurile care definesc extinderea și gestionarea teritoriului vamal. Acordurile internaționale la care Republica Moldova este parte, inclusiv cele cu Uniunea Europeană, pot influența și contura această extindere, având consecințe semnificative asupra relațiilor economice și comerciale⁷.

Așadar, frontiera vamală și teritoriul vamal sunt concepte esențiale pentru definirea și exercitarea suveranității de stat a Republicii Moldova, dar și pentru integrarea sa în spațiul economic și comercial european și internațional.

Normele vamale și normele juridice stabilesc un complex de drepturi și obligații, precum și responsabilitatea subiecților în relațiile vamale și juridice. Acest cadru normativ cuprinde:

➤ *Codul Vamal al Republicii Moldova*, care este actul normativ cadru în domeniul vamal și care stabilește principiile, regulile și procedurile vamale aplicabile pe teritoriul vamal⁸.

➤ *Legi conexe*, care completează și detaliază aspecte specifice ale teritoriului vamal, cum ar fi: Legea privind zonele libere, Legea privind regimul fiscal și vamal al întreprinderilor rezidente în zonele industriale, Legea privind regimul juridic al frontierei de stat, Legea privind regimul juridic al apelor de frontieră, Legea privind regimul juridic al spațiului aerian, Legea privind regimul juridic al platformei continentale și al zonei economice exclusive, Legea privind regimul juridic al bunurilor culturale mobile etc.

➤ *Acorduri și tratate internaționale*, la care Republica Moldova este parte sau la care a aderat, și care au un impact direct asupra definirii teritoriului vamal. Acestea includ: Acordul de Asociere dintre Uniunea Europeană și Republica Moldova, Acordul de liber schimb în cadrul CSI, Acordul privind zona de liber schimb aprofundat și cuprinzător (ZLSAC), Acordul privind facilitarea comerțului și cooperarea vamală dintre Republica Moldova și Turcia, Convenția de la Kyoto revizuită privind simplificarea și armonizarea procedurilor vamale, Convenția de la Istanbul privind admiterea temporară, Convenția de la Nairobi privind asistența mutuală administrativă pentru prevenirea, investigarea și reprimarea infracțiunilor

⁶ COD Nr. 95 din 24-08-2021 CODUL VAMAL, Fișa actului juridic URL: https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=127802&lang=ro.

⁷ Armeanic A., Cojocar V., Dubla impunere fiscală internațională, București: Editura: PRO Universitaria, 2024, p. 22.

⁸ COD Nr. 95 din 24-08-2021 CODUL VAMAL, Fișa actului juridic URL: https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=127802&lang=ro (data aplicării: 07.02.2024).

vamale, Acordul privind liberalizarea transportului de mărfuri cu Ucraina până la sfârșitul anului 2025 etc.⁹

Procedurile de aprobare pentru modificările teritoriului vamal al Republicii Moldova sunt reglementate, având drept scop: asigurarea transparenței și coerenței uniforme a cadrului legal în vigoare. Guvernul și instituțiile specializate în domeniul vamal sunt implicate în procesul de luare a deciziilor. Evaluarea impactului economic, de securitate și social este efectuată înainte de aprobarea oricărei modificări semnificative. Consultarea cu părțile interesate și publicul poate fi, de asemenea, parte integrantă a acestui proces. De exemplu, aici putem menționa¹⁰:

✓ Administrarea zonelor libere, înființate pe teritoriul Republicii Moldova, în deplină conformitate cu angajamentele asumate de țara noastră în procesul de aderare la Organizația Mondială a Comerțului (OMC). Mărfurile produse în aceste zone, scutite în baza prevederilor tarifare și fiscale de plata unor taxe și tarife vamale, vor fi supuse unor proceduri vamale adecvate în cazul intrării lor pe teritoriul vamal al Republicii Moldova, inclusiv prin aplicarea tarifelor și taxelor vamale în vigoare.

✓ Stabilirea regimului vamal preferențial pentru bunurile originare din regiunea transnistreană, în baza Protocolului adițional la Memorandumul de la Chișinău din 2005, semnat între Republica Moldova și Federația Rusă. Acest protocol prevede că bunurile originare din regiunea transnistreană pot beneficia de regimul vamal preferențial al Republicii Moldova, dacă sunt însoțite de certificate de origine eliberate de autoritățile competente ale Republicii Moldova și dacă respectă normele de origine stabilite de legislația națională și de acordurile internaționale la care Republica Moldova este parte.

✓ Implementarea Acordului de Asocierie dintre Uniunea Europeană și Republica Moldova, care presupune o integrare treptată a Republicii Moldova în piața internă a Uniunii Europene și o armonizare a legislației vamale naționale cu cea europeană. Acest acord implică, de asemenea, o cooperare vamală sporită între Republica Moldova și statele membre ale Uniunii Europene, precum și o participare la inițiativele comune de facilitare a comerțului și de securizare a lanțului logistic.

În acest context, teritoriul vamal al Republicii Moldova este un concept dinamic, care se adaptează la schimbările economice, politice și sociale, atât la nivel național, cât și internațional¹¹.

Din alt punct de vedere, frontiera vamală este o linie imaginară care separă două sau mai multe spații vamale, adică zone în care se aplică aceleași reguli și tarife vamale la importul și exportul de bunuri. Frontiera vamală are un rol important în reglementarea comerțului și a călătoriilor, deoarece determină ce bunuri și ce persoane pot trece de la un spațiu vamal la altul și în ce condiții¹².

⁹ Sîrghii V., Drept vamal, Chișinău: Tipografia: Tipocart Print, 2022, pp. 17-20.

¹⁰ Sîrghii V., Drept vamal, Chișinău: Tipografia: Tipocart Print, 2022, pp. 48-50.

¹¹ Armeanic A., Cojocaru V., Cadrul legal al taxelor și plăților vamale pe teritoriul Republicii Moldova, București: Editura: PRO Universitaria, 2024, p. 20.

¹² *Ibidem*, p. 21.

Efectuând o incursiune prin mecanismele vamale ale Uniunii Europene (UE), remarcăm, că ea este o uniune politică și economică formată din 27 de state membre, care funcționează ca o Uniune Vamală. Acest lucru a determinat, că statele membre aplică aceleași tarife vamale la import și urmează aceleași reguli comerciale în relațiile cu statele terțe. În acest context, în statele membre nu există controale vamale sau restricții privind: circulația bunurilor, serviciilor și persoanelor¹³.

Frontiera vamală la hotarul UE este linia care delimitează spațiul vamal european de cel al țărilor sau regiunilor care nu fac parte din UE. Această frontieră este formată din frontierele externe ale statelor membre ale UE, precum și din frontierele externe ale unor teritorii asociate.

În conformitate cu convențiile și tratatele aplicabile, teritoriile situate în afara teritoriilor statelor membre, inclusiv apele teritoriale și interioare ale acestora și spațiul lor aerian, sunt considerate parte a teritoriului vamal al Uniunii, cum ar fi Monaco sau Akrotiri și Dhekelia.

Așadar, frontiera vamală la hotarul UE are următoarele caracteristici și funcții:

➤ *Controlul la intrarea în UE:* La frontierele externe ale UE, există un control riguros al bunurilor și persoanelor care intră în UE. Acest control este esențial pentru a asigura conformitatea cu regulile și reglementările UE, inclusiv cele privind tarifele vamale, normele de sănătate și siguranță, protecția mediului, drepturile de proprietate intelectuală etc. Controlul vamal la intrarea în UE se realizează prin verificarea documentelor, a mărfurilor și a bagajelor, precum și prin aplicarea unor măsuri de securitate, cum ar fi scanarea sau inspecția fizică.

➤ *Uniune Vamală:* UE funcționează ca o Uniune Vamală, ceea ce înseamnă că statele membre aplică aceleași tarife vamale la import și urmează aceleași reguli comerciale în relațiile cu țările terțe. Prin urmare, controalele vamale la frontierele externe asigură aplicarea uniformă a acestor reguli, evitând astfel distorsiunile concurenței sau fraudele vamale. De exemplu, dacă un stat terț exportă un produs în UE, acesta va fi supus aceluiași tarif vamal, indiferent de statul membru în care intră. De asemenea, dacă un produs este importat în UE și apoi reexportat într-o altă țară terță, acesta nu va fi supus unui nou tarif vamal, ci doar celui inițial.

➤ *Sistemul Informatic Vamal (SIV):* SIV este un sistem informatic care facilitează schimbul rapid și eficient de informații între statele membre și autoritățile vamale, contribuind la gestionarea fluxului de bunuri și persoane la frontierele externe. SIV cuprinde mai multe componente, cum ar fi Sistemul de Control al Importurilor (ICS), care permite autorităților vamale să identifice și să controleze mărfurile cu risc ridicat înainte de sosirea lor în UE, sau Sistemul de Tranzit Computerizat (NCTS), care permite monitorizarea și urmărirea mărfurilor care tranzitează UE sub un regim vamal special¹⁴.

¹³ https://single-market-economy.ec.europa.eu/single-market_en?prefLang=ro.

¹⁴ Sîrghii V., Drept vamal, Chișinău: Tipografia: Tipocart Print, 2022, pp. 68-92.

Frontiera vamală între statele membre ale UE este linia care delimitează spațiul vamal al fiecărui stat membru de cel al celorlalte state membre. Această frontieră este diferită de frontiera vamală la hotarul UE, deoarece nu există controale vamale sau restricții la circulația bunurilor și persoanelor între statele membre. Aceasta se datorează faptului că statele membre fac parte din Piața Unică Europeană, care presupune patru libertăți fundamentale: libera circulație a mărfurilor, a persoanelor, a serviciilor și a capitalurilor. Frontiera vamală între statele membre are următoarele caracteristici și funcții¹⁵:

a) Armonizarea normelor: Pentru a asigura funcționarea corectă a Pieței Unice, statele membre trebuie să respecte un set comun de norme și standarde în domenii precum concurența, protecția consumatorilor, mediul, sănătatea publică etc. Aceste norme sunt stabilite la nivelul UE, prin legislație sau prin cooperare între statele membre. Astfel, se evită diferențele sau barierele care ar putea împiedica libera circulație a bunurilor și persoanelor între statele membre.

b) Supravegherea pieței: Pentru a verifica respectarea normelor comune și a preveni riscurile pentru sănătate, siguranță sau mediu, există un sistem de supraveghere a pieței la nivelul UE și al statelor membre. Acest sistem implică monitorizarea și controlul calității și conformității produselor care circulă pe piața internă, precum și aplicarea de măsuri corective sau sancțiuni în caz de nereguli. De exemplu, dacă un produs este considerat periculos sau neconform, acesta poate fi retras de pe piață sau interzis de a fi comercializat în UE.

c) Cooperarea vamală: Deși nu există controale vamale la frontierele interne ale UE, există o cooperare vamală între statele membre, care vizează prevenirea și combaterea fraudelor și a altor infracțiuni transfrontaliere. Această cooperare se bazează pe schimbul de informații, asistență mutuală și coordonare între autoritățile vamale naționale, precum și pe sprijinul oferit de agențiile și organismele UE, cum ar fi Oficiul European de Luptă Antifraudă (OLAF) sau Agenția Europeană de Poliție (Europol)¹⁶.

d) Eliminarea Controlului Vamal: Între statele membre ale UE, controlul vamal a fost eliminat în mare măsură. Acest lucru permite libera circulație a bunurilor și persoanelor între aceste state, facilitând comerțul și călătoriile.

e) Libera Circulație a Mărfurilor: Principiul cheie al Uniunii Vamale este libera circulație a mărfurilor. Astfel, bunurile produse într-un stat membru pot fi comercializate liber în oricare alt stat membru, fără restricții vamale sau controale. Inițial, conceptul de libera circulație avea scopul de a permite populației active

¹⁵ Sîrghii V., Armeanic A., Reglementarea juridică a aplicării valorii în vamă la mărfurile importate în Republica Moldova. Chișinău: Tipografia „Tipocart Print”, 2019, pp. 86-92.

¹⁶ Pasat o., Infracțiuni vamale în legislația Republicii Moldova și cea a României. Studiu de drept comparat. Monografie, Editura Pro Universitaria, 2023, p. 86.

europene să călătorească și să se stabilească liber în orice stat UE, dar nu a eliminat controlul la frontierele din cadrul Uniunii. O schimbare semnificativă a avut loc în 1985, în Schengen (un mic sat din Luxemburg), odată cu semnarea Acordului privind abolirea graduală a controalelor la frontierele comune, urmată de semnarea Convenției care implementa acel acord în 1990. Implementarea Acordurilor Schengen a început în 1995, implicând inițial șapte țări UE. Născută ca o inițiativă interguvernamentală, evoluțiile aduse de Acordurile Schengen au fost acum incorporate în corpul regulilor care guvernează UE.

f) Spațiul Schengen: Majoritatea statelor membre ale UE fac parte din Spațiul Schengen, unde controalele la frontierele interne au fost eliminate. Astfel, călătoriile între aceste state sunt simplificate, iar persoanele pot călători fără a fi supuse verificărilor la frontierele interne ale Spațiului Schengen. Spațiul Schengen, fără frontiere, garantează libera circulație pentru peste 425 de milioane de cetățeni ai UE, precum și pentru cetățenii non-UE care locuiesc sau vizitează UE în calitate de turiști, studenți de schimb sau pentru afaceri (orice persoană prezentă legal în UE). Libera circulație a persoanelor permite fiecărui cetățean al UE să călătorească, să lucreze și să trăiască într-o țară a UE fără formalități speciale. Spațiul Schengen întărește această libertate, permițând cetățenilor să se deplaseze în interiorul acestuia fără a fi supuși controlului la frontieră. În prezent, Spațiul Schengen cuprinde majoritatea țărilor UE, cu excepția Ciprului și Irlandei. Bulgaria și România au devenit cele mai noi state membre care s-au alăturat Spațiului Schengen începând cu 31 martie 2024; orice persoană care traversează frontierele interne aeriene și maritime nu va mai fi supusă controlului. Cu toate acestea, se așteaptă ca o decizie unanimă privind eliminarea controlului asupra persoanelor la frontierele interne terestre să fie luată ulterior de Consiliu. În plus, statele non-UE precum Islanda, Norvegia, Elveția și Liechtenstein s-au alăturat, de asemenea, Spațiului Schengen.

Unul dintre obiectivele principale ale Spațiului Schengen constă în protejarea cetățenilor săi prin intensificarea colaborării dintre forțele de poliție, autoritățile vamale și autoritățile de control la frontierele externe ale statelor membre. Aceste forme inovatoare de colaborare au fost implementate pentru a compensa orice posibil deficit de securitate cauzat de eliminarea controalelor la frontierele interne.

În cadrul cooperării în domeniul aplicării legii, Spațiul Schengen facilitează:

- Îmbunătățirea sistemelor de comunicare între forțele de poliție.
- Monitorizarea transfrontalieră a infractorilor.
- Supravegherea transfrontalieră a suspectilor.
- Asistența operațională reciprocă.
- Schimbul direct de informații între autoritățile polițienești¹⁷.

¹⁷ Pasat O., Dreptul vamal al Republicii Moldova. Curs universitar. Editura: PRO UNIVERSITARIA 2023, ISBN: 978-606-26-1807-0, p. 22.

Aceasta reprezintă un beneficiu semnificativ în eforturile de combatere a terorismului și a criminalității grave și organizate, inclusiv a traficului de persoane și a migrației ilegale¹⁸.

Când vorbim de frontiera vamală a Republicii Moldova, aceasta este linia care delimitează spațiul vamal moldovenesc de cel al țărilor sau regiunilor care sunt vecine. Această frontieră este diferită de frontiera vamală la hotarul UE, deoarece Republica Moldova nu face parte din Uniunea Vamală a UE, ci are acorduri comerciale bilaterale sau multilaterale cu UE și cu alte țări sau organizații.

Frontiera vamală a Republicii Moldova are următoarele caracteristici și funcții¹⁹:

- *Controlul la intrarea și ieșirea din RM*: La frontierele externe ale Republicii Moldova, există un control al bunurilor și persoanelor care intră sau ies din țară. Acest control este necesar pentru a asigura respectarea regulilor și reglementărilor naționale, precum și a celor prevăzute în acordurile comerciale cu partenerii externi. Controlul vamal la intrarea și ieșirea din RM se realizează prin verificarea documentelor, a mărfurilor și a bagajelor, precum și prin aplicarea unor măsuri de securitate, cum ar fi scanarea sau inspecția fizică.

- *Acordul de Asociere cu UE*: Republica Moldova are un Acord de Asociere cu UE, care a intrat în vigoare în 2016, și care vizează intensificarea relațiilor comerciale și politice, precum și promovarea convergenței normelor cu cele ale UE. Acordul de Asociere include o Zonă de Liber Schimb Aprofundat și Cuprinzător (ZLSAC), care presupune eliminarea sau reducerea tarifelor vamale și a altor bariere comerciale între RM și UE, precum și adoptarea unor standarde comune în domenii precum concurența, proprietatea intelectuală, sănătatea și siguranța etc. Prin urmare, frontiera vamală dintre RM și UE este mai simplificată și mai transparentă decât cea dintre RM și alte țări terțe.

- *Situația Transnistriei*: Transnistria este o regiune separatistă din estul Republicii Moldova, care nu este recunoscută internațional și care nu este sub controlul autorităților moldovenești. Transnistria are o frontieră vamală proprie, care nu coincide cu cea a Republicii Moldova, și care este supravegheată de forțe de menținere a păcii rusești. Transnistria are un regim comercial diferit de cel al Republicii Moldova, deoarece face parte din Comunitatea Economică Eurasiatică, care este o uniune vamală formată din Rusia, Belarus, Kazahstan, Armenia și Kârgâzstan. Acest lucru creează dificultăți și tensiuni la frontiera vamală dintre RM și Transnistria, precum și la cea dintre RM și UE. Din acest considerent, frontierele vamale ale UE și Republicii Moldova au caracteristici diferite, în funcție de gradul de integrare în spațiul vamal și economic european. UE este o Uniune Vamală care asigură un tratament unitar și preferențial al bunurilor și persoanelor care intră sau

¹⁸ Pasat O., Drept Vamal al Republicii Moldova, Ediția a II-a, revăzută și adăugită. Tipografia CentroGrafic, Cahul, Republica Moldova. 2019. Monografie, p. 56.

¹⁹ Sîrghii V., Armeanic A., Reglementarea juridică a aplicării valorii în vamă la mărfurile importate în Republica Moldova. Chișinău: Tipografia „Tipocart Print”, 2019, pp. 67-69.

ies din teritoriul său, folosind instrumente moderne de control și schimb de informații. Republica Moldova, deși are un parteneriat strategic cu UE, bazat pe Acordul de Asociere, nu este parte a Uniunii Vamale și trebuie să respecte anumite reguli și proceduri vamale la frontiera cu UE. Această situație creează anumite dificultăți și provocări pentru comerțul și circulația transfrontalieră, mai ales în contextul conflictului nerezolvat din regiunea transnistreană. Pentru a diminua aceste obstacole și a facilita integrarea Republicii Moldova în spațiul european, este necesară o cooperare vamală mai intensă și o armonizare a normelor și practicilor vamale cu cele ale UE.

Bibliografie:

1. Legea nr. 215 din 04-11-2011 cu privire la frontiera de stat a Republicii Moldova, Fișa actului juridic URL: https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=121977&lang=ro (data de acces: 22.10.2024).
2. Poliția de frontieră a Republicii Moldova URL: <https://www.border.gov.md/> (data de acces: 22.10.2024).
3. Armeanic A., Cojocaru V., Cadrul legal al taxelor și plăților vamale pe teritoriul Republicii Moldova, București: Editura: PRO Universitaria, 2024.
4. Armeanic A., Cojocaru V., Dubla impunere fiscală internațională, București: Editura: PRO Universitaria, 2024.
5. COD Nr. 95 din 24-08-2021 CODUL VAMAL, Fișa actului juridic URL: https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=127802&lang=ro (data aplicării: 07.02.2024).
6. Sîrghii V., Drept vamal, Chișinău: Tipografia: Tipocart Print, 2022.
7. https://single-market-economy.ec.europa.eu/single-market_en?prefLang=ro (data de acces: 22.10.2024);
8. Sîrghii V., Armeanic A., Reglementarea juridică a aplicării valorii în vamă la mărfurile importate în Republica Moldova. Chișinău: Tipografia „Tipocart Print”, 2019.
9. Pasat O., Drept Vamal al Republicii Moldova, Ediția a II-a, revăzută și adăugită. Tipografia CentroGrafic, Cahul, Republica Moldova. 2019. Monografie.
10. Pasat O., Dreptul vamal al Republicii Moldova. Curs universitar. Editura: PRO UNIVERSITARIA 2023, ISBN: 978-606-26-1807-0.
11. Pasat o., Infracțiuni vamale în legislația Republicii Moldova și cea a României. Studiu de drept comparat. Monografie, Editura Pro Universitaria, 2023.